

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Яна Олег Дворецка

Нов български университет, департамент „Дизайн“

за кандидатурата за научна степен „Доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство – за нуждите на департамент

„Дизайн“, НБУ

на Милена Иванова Начева

и документите, представени за присъждане на научна степен „Доктор“, както и научен труд на тема:

КОНСТРУИРАНЕ И ОБЕМНО МОДЕЛИРАНЕ В МОДНИЯ ДИЗАЙН

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Панайотова

I. Общо представяне на кандидата

Кандидатът Милена Иванова Начева е едно от разпознаваемите лица на БП "Мода" на Нов български университет. Студент в бакалавърската и магистърска програми по мода, редовен докторант, а вече и преподавател със седмгодишна практика в областта на конструирането и моделирането. За извънакадемичната общност Милена Начева е известна като моден дизайнер със специфичен творчески почерк, перфектно конструирани и изработени облекла и особено внимание към детайла.

Смея да твърдя, че дизайнерската кариера на кандидатката започва още в университетските ателиета - помня я като един от най-впечатляващите студенти, работеща с много ентузиазъм и креативен заряд. Освен безспорен талант, тя притежаваше и качества, които са жизнено необходими за развитие в сферата на модния дизайн - творческо любопитство, упоритост, перфекционизъм. Широките ѝ интереси се отразяваха в извънакадемичните дейности, организирани от департамента, като тук искам да спомена двете ѝ участия в международната програма Rooms for Free в Германия и Франция, в които бях тютор и наблюдавах отблизо изявите ѝ.

Магистърската колекция на Милена Начева продължава и до днес да бъде една от най-силните дипломни работи, показвани от наши студенти.

След завършване на университета, творческият ѝ път продължава с работа като моделиер-конструктор за различни модни ателиета, докато в крайна сметка се появява и собственият ѝ бранд, който днес вече има утвърдена клиентска база и име. Не мога да не отбележа дългогодишното присъствие на Милена Начева като част от дизайнерска платформа "Иван Асен 22", където тя има 21 участия, от които две самостоятелни изяви.

II. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Значимостта на изследването "КОНСТРУИРАНЕ И ОБЕМНО МОДЕЛИРАНЕ В МОДНИЯ ДИЗАЙН" произхожда от изследователската теза, че конструирането е не само триизмерно проявление на дизайна, а и средство за генериране на дизайн. В областта на модата конструирането се възприема най-вече като част от техническия процес по създаване на една дреха, но настоящата дисертация предлага нов и доста оригинален прочит на темата - конструкцията е не само физическо въплъщение на концепцията за дизайн, но и важен аспект на самия дизайн. Изследването разглежда и доказва, че разбирането на структурните компоненти на дрехата и наличието на опит в конструирането и обемното моделиране влияят пряко върху креативността, вдъхновяват повече и по-добри идеи и помагат за създаването на оригинални модели, които пасват отлично върху човешката фигура. Тази концепция предполага промяна в традиционното възприемане на ролята на конструкцията, съответно промяна в нагласата към самия дизайн процес, а и към преподаването в тази сфера.

III. Цели и задачи на дисертацията.

Дисертацията си поставя амбициозната цел да докаже, че конструкцията е част от дизайна, като за целта разгледа всички приложения на конструирането и обемното моделиране в дизайн и креативния процес.

Основните задачи включват:

- Изясняване на концепцията и проследяване на етапите на дизайн процеса.
- Разглеждане и сравняване на двата основни типа конструиране - плоско и обемно, изясняване на приложението им и участието им в различни творчески подходи.
- Изследване и сравнение на системите за конструиране "ESMOD" и "M. Müller & Sohn", анализ на предимствата и недостатъците им и предложение за нов подход за конструиране на основа за дамски корсаж, базиран на този анализ.
- Разработка на капсулна модна колекция от 8 облекла, която проследява еволюцията на конструкцията.

IV. Актуалност и степен на познаване на състоянието на проблема.

Когато говорим за мода и модни процеси, изискването за актуалност е неизбежно. Много често обаче дисертационните трудове в областта на модата се фокусират върху исторически и теоретични аспекти, където могат да се опрат на вече съществуващи изследвания. В случая дисертационния труд разглежда работата на модния дизайнер тук и сега, и предлага нов, научно-практически подход, който би могъл да развие и обогати процеса по създаване на мода. Тази утилитарност на темата я прави особено интересна и смислена.

От моя гледна точка (на работещ дизайнер и преподавател) стойността на настоящия труд идва най-вече от факта, че изследването почива на огромния практически опит, който кандидатката е придобила в личния си творчески път. В дисертационния труд не просто са зададени въпроси, а е предложен практически подход за решаването им с експертност, каквато рядко можем да срещнем на това академично стъпало.

V. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

Библиографията на дисертационния труд съдържа общо 137 заглавия. Цитирани са монографии, научни публикации и онлайн източници, засягащи различни аспекти на темата. Подбраните източници показват задълбоченост на проучването и способност за изграждане на стабилна изследователска рамка.

VI. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията на изследването включва от една страна традиционното проучване на различни литературни и онлайн източници – книги, учебници, научни публикации, журналистически статии посветени на модата, които разглеждат частично или в голяма степен изследвания проблем. Важно е да отбележим обаче, че поради оригиналността на изследователската теза, не може да се открие прякото ѝ потвърждение във вече съществуващата научна литература от областта.

Анализът на креативния процес и сравнението на двете системи за конструиране са в директна подкрепа на заявената в дисертационния труд теза, че необходимостта от добра конструкция е ключова за успеха на даден модел, колекция или дори бранд.

Като най-впечатляваща част от методиката на дисертационния труд все пак ще посоча практическо-творческата разработка на капсулна колекция, която онагледява цялата теоретична база на изследването и нагледно презентира и защитава изследователската теза.

VII. Описание на приносите

Вече се спрях на оригиналността на тезата - до този момент аз не съм срещала български или чужд научен труд, който така убедително да представя и защитава концепцията за конструкцията, като носител на дизайн идея.

Изследването на различните форми на конструиране и моделиране дава нов поглед върху приложимостта и ролята им в креативните процеси, стоящи в основата на модния бизнес. Анализът на различните похвати при прилагането на обемно конструиране (мулаж) е ясно структуриран и впечатляващо подробен.

От особена важност е детайлното сравнение на две от най-популярните системи за конструиране. Изключително прецизно и отново на базата на емпиричен анализ са посочени плюсовете и минусите им.

Безспорно този дисертационен труд е поканя за преосмисляне на преподавателските практики в България по отношение на уменията на студентите в областта на конструирането и обемното моделиране. Струва ми се изключително новаторски подход преподаването на конструирането не като съпътстваща дизайна дисциплина, а като отправна точка за генериране на идеи. Такъв подход би насърчил студентите към по-смели експерименти и би могъл да послужи като методологическа основа за създаването на практически занятия с фокус върху смесени техники и сложни конструктивни похвати.

VIII. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Оценката на познатите ни системи за конструиране е използвана за създаването на конструктивна основа на дамски корсаж, който е реално практическо подобрене, приложимо в практиката на всеки дизайнер и моделиер-конструктор. Тук бих добавила и адаптираната ръсторазмерна таблица, която също има висока степен на полезност.

Изследването се позовава на дългогодишния дизайнерски и конструкторски опит на докторантката. Както самата тя посочва, много от изводите, приложени в дисертационния труд са направени преди неговото реализиране и са предпоставка за избора на темата. В този смисъл най-убедителната защита на тезата е представената еволюция на конструкцията в контекста на еволюцията на дизайна в капсулна модна колекция - свидетелство за един очевидно отработен креативен процес с безспорен добър резултат.

Идеите, заложи в изследването се осъществяват от години в курсовете по конструиране на БП "Мода" в НБУ и резултати от този преподавателски подход могат да бъдат видени в курсовите работи на студентите на Милена Начева.

IX. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът е структуриран логически и отразява ясно и точно съдържанието на дисертационния труд. Добре формулирани са целите и задачите на изследването, както и теоретичните и практически приноси на дисертацията.

X. Преценка на публикациите по дисертационния труд.

По темата на дисертационния труд в научни реферирани издания е публикувана следната статия:

Начева, М. (2018). Сравнителен анализ на уличния стил в облеклото в две големи модни столици – Париж и Берлин. Списание „ЕЗИК И ПУБЛИЧНОСТ“ на Департамент Философия и социология, Трети докторантски брой“, КН.8, БРОЙ 3/2018, ISSN 2367-5756, стр. 79-93. София: Нов български университет

XI. Заключение

Представеният дисертационен труд не само притежава качествата на адекватно научно изследване, но заявява и защитава новаторската теза за изваждане на конструкцията от технически контекст и поставянето ѝ в центъра на креативния процес.

Напълно съм съгласна с докторантката, че непознаването на конструктивните похвати води до ограничаване на творческия потенциал в рамките на т.нар. от нея "плосък дизайн", а обратно - високите технически умения в традиционното и обемното конструиране предоставят нови хоризонти пред дизайнерите.

Дисертационният труд "КОНСТРУИРАНЕ И ОБЕМНО МОДЕЛИРАНЕ В МОДНИЯ ДИЗАЙН" е базиран в много по-голяма степен на емпиричните изследвания на докторантката, отколкото на позоваване на други научни източници, което убедително допринася за неговата автентичност и стойност.

С убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ на Милена Иванова Начева по шифър 8.2 „Изобразително изкуство“ (мода) – департамент „Дизайн“, докторска програма „Дизайн“ на Нов български университет.

Дата

22.06.2024

Подпис: .....